

NOVA PRAVDA

GLASILO NARODNO-SOCIJALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, »Narodni dom«,
I. nadstr. — Telefon: št. 77.

Izhaja vsako soboto.

Mesečna naročnina: za tuzemstvo 6 Din, za inozemstvo 8 Din.

Inserati se računajo po velikosti in so cene na razpolago
v upravi.

Kje ste, moške?

Med samostojnimi demokrati se širi parola: jeseni bomo zopet v vladi. Tako ali tako! V vladi bomo!

To bodo že morali priznati samostojni demokrati, da v opoziciji niso najbolj koražni. Vse polno je gospodov, ki so bili še pred kratkim zelo samozavestni gest, a so danes silno upognjeni hrbtenice, četudi jim pravzaprav nihče ničesar noče. — »Jutru« sta celo tako železniški kot notranji minister zagotovila, da ostane vse pri starem. Tudi prosvetni minister je potem »Jutru« sporočil, da je gospod dr. Pestotnik mož na mestu. In vendar so samostojni demokrati nervozni kot bi stali pred vesoljnim strankinim potopom.

Ze leta nam mladinski listi dopovedujejo, da so samostojni demokrati idejna stranka in da stoje s svojimi načeli trdno, kot bi bili od granita. Navzlic svoji gosposkosti nas pa samostojni demokrati niso mogli uveriti o svoji idejni jakosti. Vsa njihova idejna moč, je bila moč vedno samo toliko časa, dokler so imeli vladine vaje v rokah. Kakor hitro jim je pa vodstvo vladnega voza izmuznilo iz rok, so postali pohlevni, zbegani in desorientirani. Samostojni demokrati prenehajo biti odprana stranka vedno v trenutku, ko nimajo v oblasti vladni aparat.

Slaba in na šibkih temeljih stoji stranka, ki je zvezana na življenje in smrt z vlado. Dobra in močna je le ona stranka, ki je odprana in napredujoča tudi takrat, ko je v opoziciji. V to drugo skupino strank gotovo ne spadajo samostojni de-

mokrati, ker drugače ne bi bilo mogoče danes opaziti v njihovih vrstah hofratovih skrbi za položaje, katerih jim po njihovem mnenju celo nihče ne ogroža. Prav tako jim bi ne bilo treba vzdrževati svojih zbeganih vrst pred paničnim begom iz stranke s parolami: V jeseni smo zopet v vladi. Kajti stranka ni stranka, ki bi naj bila samo toliko časa stranka, dokler nosi vsem očitno deklaracijo vladnega obiležja.

V samostojni demokrati stranki je gotovo veliko postrtovalnih in delavnih mož. Čudimo se, da se ti moške puste vladiti na politično pozornico kot strahopetne lutke v rokah maloštevilnih ministerijalnih politikov. Ali ni med njimi nikogar, ki bi povedal svojim političnim prijateljem, da ima stranka svoj pomen tudi takrat, ko ni obdana z ministrskimi okraski? Ali ni med njimi nikogar, ki bi hotel napraviti konec z dosedanjim kšeftarsko strankino taktiko, ki je v nasprotju s svobodomiselnimi in naprednimi načeli? Ali ni nikogar, ki bi se oglašil za preorientacijo samostojne demokratske stranke v smislu resničnih ljudskih potreb, resnične demokracije, in četudi bi ne prišlo pri tem na svoj račun posamezne osebe ali družbe?

Če bi se našli taki moške, potem bi ne bila fraza govoriti o konsolidaciji naprednih sil v Sloveniji! Potem bi ne videli v samostojni demokrati stranki družbe, ki špekulira samo na nemoralno zadrgnjenje železcev svojih političnih nasprotnikov zato, da ima svoje železce prepolne!

Politični pregled.

Kongres zemljoradnikov v Beogradu je bil zelo živahen. Kongres se je ločil v dve nasprotujoči se skupini: ena je bila za sodelovanje z HSS, druga pa odločno proti sedanji vladni kombinaciji. Sicer so se nasprotja med obema skupinama do konca zborovanja zgladila, gotovo pa ne odpravila. Sprejetih je bilo več resolucij, izmed katerih je omeniti: Resolucija o ekonomsko finančni politiki se izrekla proti današnjemu davčnemu sistemu, ki je različen v raznih pokrajinah v državi in ki obremenjuje kmeta v primeri z drugimi stanovi 9:1. Resolucija se izrekla proti carinski politiki, ki favorizira industrijo. Prosvetna resolucija zahteva, da se v osnovnih šolah otvorijo strokovni tečaji in ukinejo odvisne gimnazije, ki vzgajajo le intelektualni proletarijat. Odpro se naj raje poljedelske in tehnične šole. Resolucija o agrarni politiki zahteva, da se takoj uveljavi agrarni zakon z radikalnimi reformami. Zemlja naj dobe le oni, ki jo obdelujejo. Politična resolucija se izrekla proti delu vlade in proti HSS, ki ne predstavlja več sela, ker se HSS z vstopom v vlado popolnoma identifikira z radikalno stranko. Kongres je končno ob burnem pritrjevanju pozdravil bulgarske zemljoradnike.

HSS in zemljoradniki. Z ozirom na zemljoradniški kongres v Beogradu je HSS objavila v zagrebških listih, da ji niti na um ne pade, da bi se družila s srbskimi zemljoradniki, ko ima pa namen obdržati najskrajnejše vezi z radikali, kot najmočnejšimi predstavitelji srbskega dela našega naroda.

Hrvatska zajednica je imela v Sisku shod, ki je zelo burno končal in je le malo manjkalo, da ni prišlo do splošnega pretepa med radičevci in zajedničarji.

Svetozar Pribečević je sedaj na agitacijskem potovanju po Dalmaciji, ko je obiskal vse večje kraje v Hercegovini. Pribečević je bil viden drugačnim sprejemom kot se mu pa sedaj nudi v Dalmaciji. Krog Pribečevićevih pristašev je vedno ožji.

Stefan Radič v avdienci pri kralju. Pred odhodom v Zenevo je bil Stefan Radič sprejet v avdienci pri kralju na Bledu, kjer so se ob navzočnosti zunanjega ministra Ninčiča podrobno določile smernice naše politike na zasedanju Zveze narodov.

Jugoslavanska muslimanska organizacija in Davidovićevi demokrati nameravajo izvesti fuzijo. IMO sklicuje v Sarajevu strankin kongres, ki se naj izreče o tem vprašanju. Dvomljivo pa je, če bo fuzija gladko potekla, ker so že sedaj v IMO oglašajo vodilni moške, ki so proti fuziji z JDS in vlečejo eni k radičevcem, drugi pa k radikalom.

»Menim, da je prišel čas...« (Za predsedanje namreč!) Tak je naslov duhovitega uvodnika, ki ga je prinesel »Tabor« št. 193 s popolnim podpisom dr. P. Strmšeka. Ko je nekoč v parlamentu govoril dr. Vošnjak, pozneje poslanik v Pragi, pri letošnjih volitvah kot agitator nacionalnega bloka, je opozoril neki kolega iz Slovenije

na Vošnjaka, ki se je pri skoro praznih klopih zamlin trdil in kričal, da bi vzdudil zanimanje za svoj govor s sledečimi besedami: »Če hočete vedeti, kako se ne sme govoriti, poslušajte dr. Vošnjaka!« Isti nasvet bi lahko dali vsem člankarjem: »Če hočete vedeti, kako se ne sme pisati, potem čitajte članke prof. dr. Strmške!« V početku ti mož s patetičnimi besedami pripoveduje, da je po 7 dolgih letih prišel čas, da se Slovenci dvignemo, gremo vase in se poboljšamo. Po tem uvodu bi vsak čitatelj pričakoval kaj pametnega — obrazložen, kako, na kakšen način? Mesto tega pride cela litanija zmešnjav in šele na koncu članka dobi radovedni čitatelj odgovor v obliki sledeče novosti: »Ko bomo vsi ljubljani državo in se oprijeli dela za blagor celote, bo vzkliha sreča tudi za posameznika. In menim, da je prišel čas, da se okenemo tega programa.« — Tu ga imaš! Toliko tam-tama je bilo treba, da je »uvodničar« iztisnil iz sebe, kar mu je ležalo na srcu. Samo nekoliko prepozno je prišlo to spoznanje, o katerega odkritosrčnosti imamo dosti povoda dvomiti. Celih sedem let je bilo treba, predno so samostojni demokrati spoznali, da se je treba oprijeti dela tudi za blagor celote, a ne samo za blagor posameznika! (Trboveljski itd.). V tistem, ki dela samo za blagor posameznika, so šele po sedmih letih spoznali sami sebe. Človek se nehoti spomniti na Cankarjev »original« v »Vinjetah«. Sledil mu je iz ulice v ulico, radoveden kdo je, in naposled se je pisatelju predstavil z imenom »Ivan Cankar«. Ali se godi tako tudi dr. Strmšku? Nauk o blagru celote prinašajo samostojni demokrati danes, ko niso več v vladi! Včeraj te resnice niso hoteli priznati. In uprav dr. Strmšek se je moral dvigniti, da je povedal to resnico! Mi pa si dovoljujemo vprašati gospoda profesorja in doktorja ter občinskega svetnika SLS zopet v Cankarjevem žargonu: »Kdo si mož, ki deliš altruistične nauke z visokega piedestala? Ali nisi čital naših člankov o žoltem vragu in dijaškem domu, da se čutiš poklicanega dajati take nauke? Ali ne veš, da morajo biti besede v skladu z dejanji?« Če je za propagando novih načel SDS najboljši med njimi dr. Strmšek, da se je moral prvi dvigniti, potem mora v taboru SDS izgledati precej žalostno. Menimo, da dr. Strmšek ne bo več pisal uvodnikov, oziroma, da jih ne bo več podpisoval — zakaj zmešnjave bo »Tabor« še vedno prinašal.

Pri občinskih volitvah v Virovitici so dobili radičevci in zajedničarji 15, starčevićanci 7 in radikali 7 mandatov.

Premog trboveljski, Ilbojski in črnomajski, drva, koks, oglje, šlezjske brikete do »Ilirija« Ljubljana, Kralja Petra trg 8, tel. 220
Plačilo tudi na obroke.

Po drugih državah.

Bulgarska vojska liga je nezadovoljna s kraljem Borisom, ker hoče odstraniti Cankarov režim. Vojska liga je odločno na strani sedanje vlade. Po časopisnih vesteh je baje vojska liga pozvala Ferdinanda Koburškega, da se vrne v Bulgarijo in zopet zasede prestol. Medtem je Boris opasno zbolel in leži v svojem dvorcu blizu Varne. Vsekakor se pripravljajo v Bulgariji nove homatije.

Trocki o zunanjih politikah. Dopisniku »Vossische Zeitung« je podal Trockij izjave, v katerih povdarja, da Rusija še ne misli vstopiti v Zvezo narodov, ker ne pusti majorizirati svojih vitalnih interesov. Besarabija je rana na našem telesu, katere nas vedno boli. Ukrajinci v Galiciji nam tudi pripadajo, vendar pa ta rana ni tako skeleča kot ona v Rumuniji. S Poljsko hočemo živeti v mirnih odnosih. Trockij ne veruje, da preti zaenkrat kakšna nevarnost za mir od strani reakcijske vlade v Nemčiji.

Pangermanske manifestacije na Dunaju. Pred zasedanjem Zveze narodov, na katerem bodo strokovnjaki podali mnenje, da je Avstrija zmožna samostojnega življenja, so pangermanski še enkrat poisknili sprožiti

vprašanje priključitve Avstrije k Nemčiji. Na Dunaj se je pripeljalo z ladjo 30 nemških parlamentarcev s predsednikom Rajshaga Loebejem na čelu. Dunaj se pa za nemške parlamentarce ni bogve kako navdušil. Manifestacija za priključitev Avstrije k Nemčiji ni uspela.

Poljski zemljoradniki sklicujejo svoj strankin kongres za 11. t. m. Kongresa se bo udeležilo 200 delegatov iz cele Poljske.

Italijanska vojska mornarica je imela pretekli teden velike vojaške manevre.

Evakuacija Poruhra. Po dveh in pol letih je Francoska sedaj definitivno evakuirala Porurje, katerega je imela po svojih četah zasedenega kot garancijo za reparacije.

Painlevejev kabinet se ima boriti vedno z večjimi težkočami. S svojo desničarsko orijentacijo je zadel na precejšen odpor pri socialistih. Lahko mogoče je, da ne bo za Painleveja drugega izhoda kot da poda demisijsko. Na Francoskem se torej še hitreje vrste vlade kot pa pri nas.

Amerika posodi Belgiji 50 milijonov dolarjev. Tozadevni dogovori so že zaključeni.

Iz stranke.

Jutri, v nedeljo, 6. septembra 1925 se vrši, kakor smo naznanili že v predhodni številki našega lista, v Celju, v pisarni Celjskega delegata, seja odseka za redakcijo novega organizacijskega reda, ki mora končati obširna dela, pa ne, kakor pomotoma stoji v zadnji soboti številki »Nove Prave« »občinski«, kar so cenjeni čitatelji pač sami popravili, ki daje odboru mnogo opravka in intenzivnega študija. Delegati iz Ljubljane, Maribora in Celja tokrat niso prešli od sklicatelja posebnih vabil, kakor smo se pri zadnji seji dogovorili, zato jim naj bodo te vrstice opomin, da jutri zanesljivo pridejo v Celje s prvimi jutrajšnjimi vlaki, tako da se bo seja lahko že ob 8. uri pričela ter da pridemo do konca.

Celjsko okrožje.

Pevsko društvo »Oljka« ima vsak teden redne vaje po dvakrat v gostilniški posebnosti sobi na Škarpji (Breg), nakar tovariše pevce opozarjamo s prošnjo, da se teh vaj redno udeležujejo. So sicer neprilike z malo pevsko sobo, zlasti sedaj, dokler so dnevi še bolj gorki, vendar bode čimdalje bolje ter je pričakovati, da se odboru posreči dobiti za pevsko vaje bolj sposoben lokal in dober glasovir. Z ozirom na službeno zaposlenost mnogih tovarišev pevcev, se dnevi za pevsko vaje vsakokrat določijo vedno za en teden

naprej in je potrebno, da se isti spreminjajo. Gospod pevovodja je poštvalno in hvalevredno vedno rad na razpolago.

Krajevna organizacija v Celju, ki je med velikimi počitnicami prenehala z rednimi sestanki, bode z istimi v jesenski in zimski sezoni zopet nadaljevala. Potreba je zopet pregledati naše vrste in delovno moč, da ne bode zaostanka in bomo pripravljene, ako nas pokličejo morebiti poprej kot bi kdo pričakoval, izredni dogodki zopet na okope. Zaradi tega pozivamo vse cenj. tovariše, da uredijo, v kolikor se to še ni zgodilo, svoje obveznosti napram stranki ter poravnajo pri blagajniku še zaostali strankin davek in minimalne letne prispevke. Oboje je tako malenkostno, da je v mesecu septembru pač za vsakega že skrajni čas, da se ne pusti za to več opominjati.

Mariborsko okrožje.

Krajevna organizacija NSS v Mariboru sklicuje za soboto, dne 5. septembra ob 8. uri zvečer v gostilni »Rotovč« sestanek. Na dnevnem redu so važna aktualna vprašanja, med drugim politični položaj. Vabimo tovariše, da se sestanka polnoštevilno udeležijo.

Politični klub NSS v Mariboru je imel v zadnjem času več sej, na katerih je razmotiral o aktualnih političnih vprašanjih.

Strokovni vestnik.

Iz strokovnega tajništva. Pozivamo vse podružnice, da se pripravljajo za jesensko in zimsko delo. Tajništvo bo te dni razposlalo okrožnice, ki bo vsem podružnicam dala navodilo za nadaljnje delo. Vse podružnice prosimo, da nam v smislu sklepa pošiljajo redno in točno mesečna poročila. Blagajniki naj odpošljejo obračune.

Podružnica NSSZ v Ljubljani ima svojo redno sejo v sredo 9. t. m. ob 8. uri zvečer v tajništvu. Radi nujnosti vsi in točno. — Tajnik.

Mesto ujedinenja — razcep. Kakor posnemamo iz »Organizovanog lista«, glasila komunistične strokovne organizacije v

Beogradu, je nastal v tej organizaciji spor, ki je dovel do razcepa. Povod sporu in razcepu je ujedinenje strokovnih organizacij, ker se ena skupina odločno brani ujedinenju s socialnimi demokrati. — O tem poročamo prihodnje obširneje.

Poziv brezposelnim! Pozivamo vse naše brezposelne tovariše, da nam javijo, od kdaj so brez posla in kašen je njih poklic. Tudi pozivamo vse one, ki vedo za kako prosto službeno mesto, da nam to sporoče, da tako skušamo namestiti naše brezposelne tovariše. Javijo se pa tudi lahko nečlani. — Strokovno tajništvo NSSZ, Ljubljana, Narodni dom, pritličje, desno.

— V. ljubljanski velesojem. V soboto 29. t. m. je bil otvorjen V. ljubljanski velesojem ob zelo obilni udeležbi. Predsednik velesoja g. Bonač je v lepem govoru obrazložil pomen ljubljanskega velesoja, na kar je v imenu vlade spregovoril minister dr. Krajač, ki je vsled stvarnosti govora zbudil občno pozornost. Priznati moramo, da dr. Krajač ni v svoj govor vplel dnevne politike, kakor se to pri takih prilikah dostikrat dogaja, temveč je govoril samo strogo z gospodarskega vidika. Obilje, da bo vlada sodelovala pri vseh gospodarskih akcijah Slovenije. Na to se je vršil ogled celotne razstave, ki kaže pravo sliko kljub temu, da živimo v gospodarski krizi. Priznavamo veliki pomen ljubljanskega velesoja za gospodarstvi

razvoj v Sloveniji ter odobravamo poštvalnost prirediteljev. Vendar pa smo na žalost opazili, da so bili pri otvoritvi velesoja navzoči samo zastopniki vlade, nekaterih uradov in pridobitnih krogov, medtem ko se one, ki so vse to ustvarili, kar se razstavlja, to je naših delavcev ni povabilo k otvoritvi, kar moramo samo obžalovati. Pričakujemo, da bo sejmski odbor v bodoče to pogrsko popravil ter povabil tudi delavske institucije in organizacije. — Uprava velesoja pa to lahko še na primeren način popravi, posebno ako vpoštevata nizke plače delavstva in brezposelnost, da omogoči delavstvu obisk velesoja za polno ceno proti izkaznici strokovne organizacije.

ELITNI

KINO MATICA
LJUBLJANA
Kongresni trg

— Žrtve dela. — V Washingtonu je ugledna delavska revija priobčila podatke o nesrečah in zdravstvenem stanju v ameriških industrijah. Podatki še niso zbrani iz vseh zveznih držav, vendar je pa že danes gotovo, da je število nesreč v letu 1924 naraslo za šest odstotkov v primeri z letom 1923. V ameriških premogokopih je sicer številčno manj smrtnih nesreč (leta 1924 2381 in leta 1923 2458), vendar pa je za znamenoviti porast smrtnih slučajev, če se primerja smrtni slučaj z množino izkopanega premoga. Isti slučaj kot v premogokopih je glede nesreč na železnica. Število nesreč je nekoliko manjš, a zato v nikakem razmerju s skrajnim prometom. V ameriških kamenolomih je bilo v letu 1924 zaposlenih 92.455 delavcev. Tekom leta je bilo v teh ubitih 143, dočim je 14.990 delavcev zadela težja ali lažja nezgoda. — Skrajno slabe zdravstvene razmere so med delavstvom v kovinski industriji. Tako n. pr. je v nekem kovaškem podjetju izmed 75 delavcev oglušelo 30. Še več oglušelj je pri izdelavi kotlov.

— Železniška direkcija v Ljubljani — za tujski promet. V nedeljo je bilo na ljubljanskem glavnem kolodvoru res precej živahno. Polno potnikov na vse strani! Priznamo, da je bilo potrebno za posebne vlake na Gorenjsko veliko voz. Toda več smisla bi železniška uprava že morala pokazati za odpravo občinstva tudi pri drugih vlakih. Tako je bil mariborski večerni osebni vlak natrpan ljudi, da je bilo groza in poleg tega so se morali ljudje še voziti v živinskih vozovih. To je pa že preveč! Tako draga vožnja — pa v živinskem vozu in še ta nabito poln. Saj se je vendar pravočasno vedelo, da bo ta dan precej osebnega prometa. Bil je to drugi sejmjski dan, zlet bivših vojakov in drugo! Tako ne gre, tako se ne povzdiguje tujskega prometa!

— Davčnim uradnikom so uknili dopuste in to v mnogih mestih v Sloveniji. — Najbrž je to kazen, ker nekateri naši davčni uradi še vedno premalo izvajajo našo kruto in brezobzirno davčno prakso. Saj tako bi se dalo sklepati iz raznih okrožnic, ki jih izdaja ljubljanska delegacija ministrstva financ svojim podrejenim uradom, v katerih žugajo gospodje z represalijami, če ne bo pel davčni bič tako, kot oni zahtevajo.

— Interjevanje davkov. Ker ni poravnal davkov, so nekega mesarja iz ljubljanske okolice uradni organi pod asistenco orožnikov rubili kar na sejmjsko. Preiskali so mu vpričo množice ljudi vse žepke ter odvzeli denar. Če je to na mestu, je drugo vprašanje.

— Shod »Zveze bivših vojakov«, ki se je vršil 30. avgusta na Brezjah, je bila jako lepa prireditev, katere se je udeležilo nad 10.000 naših fantov in mož. Pri tej priliki je bila odkrita tudi spominska plošča, ki je vzidana v cerkvi. Cela prireditev se je izvršila v najlepšem redu in navdušenju. — Izvršil se je tudi Zvezin občni zbor, na katerem je bil izvoljen celoten sedanji odbor z g. Colaričem, majorjem v p. na čelu.

— Udruženje jugoslovanskega učitelstva je imelo pretekli teden svojo skupščino v Subotici. Ze ob priložnosti skupščine se je videlo, da bo prišlo do razpora. Stankovičeva grupa se je odločno izrekla proti metodam Sv. Pribečevića, dočim je posebna grupa hrvatskega učitelstva stopila v boj za samostojne demokrate. Konec skupščine je bil ta, da so Srbi pod vodstvom Stankoviča zapustili zborovalno dvorano, ostali zborovalci so pa drugi dan med zopetnimi prepri in kričanjem izvolili novo upravo.

— Novi zakon o gozdovih je izdelan in pride v razpravo v jesenskem zasedanju narodne skupščine.

OBLEKE NA OBROKE
O. BERNATOVIC
LJUBLJANA, MESTNI TRG

Mehanična delavnica za popravilo pisalnih, računskih in razmnoževalnih strojev

se nahaja v Ljubljani, Šelenburgova ulica štev. 6, I. nadstr., vrata štev. 10., LUD. BARAGA.

— Uradniških razlik ne bo, ker so uradniški organi sami že tudi vrgli puško v koruzo in resignirano zatrjujejo, da so vse te nade splavale po vodi, ker tako hoče in misli gospod finančni minister. — Ravno resignacija v tako važnem vprašanju pa kaže vso trdnost, neodločnost in slabo organizacijo naših uradniških strokovnih organizacij. Zakaj? Ker so v rokah ljudi, ki imajo politično osmojene roke. Zato je nujna potreba, da uradništvo skoraj že sreča pamet ter dvigne samovoledno glavol!

— Zakaj se ne pomeni sladkor? Zato, ker se pri nas ne gospodari realno, ker ni kontrole glede višine dobička. Ako kmetica prodaja n. pr. kumaro za boro krono dražje, bo hitro obsojena zaradi navijanja cene. Pri milijonskih podjetjih, ki imajo v rokah naše sladkorne tovarne, izvajanje verižniškega zakona ne drži. Dokaz: Tovarne ne slane sladkor niti 4 Din, ker stane isti sladkor českih tovarov v Trstu samo 4.50. Ker je seveda na inozemski sladkor pri nas uvedena »zaščitna« uvozna carina, ki znaša 4 Din pri kg, ga Cehi pod ceno 8 Din nam ne morejo prodajati ter odpade tako vsaka konkurenca. Naša podjetja pa to izrabljajo in določajo tovarniško ceno recimo 5 4 Din; faktičnih stroškov za kg+100% dobička = 8 Din, kar mora plačati naš trgovec v tovarni. — Potem pa sladkorji nabijejo še 5 Din trošarine, prevoz in malo dobička, pa imamo sladkor domačega izvora po 16 Din. Tako se tolerira verižništvo v velikem!

— Trgovinska pogodba z Avstrijo je podpisana in pričakovati je živahnejšega prometa med obema državama. Pogodba sicer v detaljih javnosti še ni znana, toda informirani krogi zatrjujejo, da bo rodila obojestransko veliko dobrega. Revidirane so nekatere carinske postavke za industrijske proizvode in sirovine ter odpravljena uvozna carina za naše poljedelske pridelke. —

— Kurjači in strojniki bodo lahko posesti tečaj, ki ga bo to jesen otvorilo nadzorništvo parnih kotlov v Ljubljani. Tečaj se bo vršil v večernih urah in bo trajal mesec dni. — Prijaviti se je pisмено do 15. t. m. pri nadzorstvu parnih kotlov v Ljubljani.

Ljubljana.

— Dr. Topalovič v Ljubljani. V nedeljo 30. avgusta se je ustavil v Ljubljani znani voditelj socialnih demokratov Dr. Topalovič ter je imel v salonu »pri Levu« predavanje o marsejskem kongresu. Predavanje je bilo z ozirom na važnost razmeroma slabo obiskano, kar je treba samo obžalovati. Dr. Topalovič je v stvarnih in lepih besedah v nad enournem govoru poročal o tem kongresu ter se dotaknil vseh važnih vprašanj, o katerih se je razpravljalo. Ugotovil je, da je bil kongres pozitiven in da se je predvsem razpravljalo o miru in razorožitvi Evrope. Pripomnil je, da se Evropa umirja, medtem ko se Azija balkanizira. Podrobno se je pečal o vzrokih brezposelnosti ter kazal na politične in ekonomske strani tega problema. V nadaljnjih izjavah se je obirno pečal z razmerami v Rusiji ter pokazal vse slabe strani boljševiškega režima. Omenjal je tudi osebnosti delavnic, ki je zelo ogrožen, posebno vsled tega, ker se v Nemčiji ne izvaja več, tako kot bi se moral. Povedal je, da se bo o agrarnem vprašanju razpravljalo na prihodnjem kongresu delavske internacionale in da se bodo do takrat zbirali vsi potrebni podatki. Za svoja stvarna izvajanja je žel splošno pohvalo. Značilno je, da so se predavanja udeležili zastopniki raznih socialno-demokratskih frakcij ter sta bila med drugimi navzoča tudi Kristan in Bernot. Ako so gospodje vseh teh raznih frakcij vendar le prišli do prepričanja, da je enotnost delavskih vrst neobhodno potrebna, bo nas narodne socialiste samo veselilo.

— 25 letnico poroke na Triglavu je obhajal zadnje dni avgusta znani in ugledni ljubljanski trgovec g. Korenčan s svojo soprogo.

— Ljubljanski sadni trg najdražji v državi! Na to smo lahko ponosni kljub temu, da imamo pri nas doma sami dosti dobrega sadja, da je bližnja štajerska naravnost vzor sadovnjak, da imamo lepe zveze z Belokrajino in Hrvaško, ter da je pred nosom tudi solnčna Goriška in Vipava, od koder pride zbog carine sadje sicer malo dražje, vendar ne tako drago, da bi ga morale naše branjeve prodajati za take horendne cene. Seveda je prav carina ona točka, krog katere se sučejo naše tržne cene in na katero se naše branjeve tako rade sklicujejo, čeprav prodajajo domače sadje. — Opozarjali smo pred prvimi češnjami našo magistratno gospodo na vse to in jo prosili, naj takoj kaj ukrene. Pa vse zaman! Nikdo se ne zgane. In danes imamo tako pretirane cene. Konkretno: V Mariboru prodajajo češnje na drobno po 8 kron ali 2 Din kilogram, oziroma po 8 do 10 češnje za eno krono. Pri nas pa se prodajajo po 5 do 7 Din. Kako je to mogoče in s čim utemeljeno? —

— Utopljenka. 2. t. m. so potegnili iz Ljubljanske truplo Ivanke Ničmanove, o kateri smo poročali, da je v duševni zmedenosti 25. avgusta šla v smrt.

Maribor.

— Udiranja stanovanjskih najemnikov. V »Marburger Zeitung« z dne 30. avgusta čitamo na oglasni strani sledeče: »Stanovanje, obstoječe iz treh sob in komfortom, v novi hiši, se odda proti plačilu 120.000 na pet let. Človek bi se prijel za glavo. — Ali ne odseva iz tega oglasa vsa stanovanjska mizerija v Mariboru, kjer ne zidajo ne privatniki, ne država in ne stanovanjske zadrage. Ali ne odseva iz oglasa vsa amoralnost, ki se vsled pomanjkanja stanovanj razpasla na škodo stanovanjskih najemnikov? Pomislite, 70.000 Din naj se plača za dobo petih let za tri sobe samo, da se sploh pride do stanovanja! Kdor je v veliki potrebi in ima denar, bo to morda storil. Je pa bedak vsak, ki se dá na ta način izkoriščati. Pomisliti je treba, da se za 70 tisoč dinarjev lahko zgradi nova hiša. — Pravzaprav pa niti treba ni toliko. Za malo hišico s tremi stanovanji zadostuje polovica te svote. Če plačam gornjo stanarino, sem samo pet let gospodar stanovanja; če zidam hišo ali hišico, sem do smrti njen lastnik, po smrti pa moji potomci ali sorodniki. Na ta način se tudi odpravlja stanovanjska beda, medtem ko, če bomo vedno samo stanovanjski najemniki, stanovanjska beda ne bo nikdar odpravljena, pač pa bo stanarina vedno bolj naraščala. Razmislite o tem, stanovanjski najemniki, in ne dajte se oslepiti, marveč ravnejte trezno in se složite skupaj, ako en sam ne bi mogel zidati. Dolžnost občine in države pa je, da podpira tako akcijo s tem, da dá na razpolago kredite. Za to se bo narodno-socialistična stranka najodločneje zavzemala. Vse potrebne informacije daje tajništvo v Frankopani ulici štev. 17. Samo v zidanju je rešitev stanovanjskega vprašanja!

— V železniški delavnici in kurilnici gospodarijo Nemci, naši uradniki in delavci pa so brez posla. Tajništvo NSS v Mariboru je z ozirom na članek, objavljen v zadnji številki »Nove Prave« pod naslovom »Stran, tlačitelji!« prejelo od vseh strani dopise brezposelnih, ki dokazujejo, da je beda brezposelnih res velika. Pričakujemo, da se bo naša zahteva po odstranitvi inozemcev uvaževala in da bodo mogli biti mnogi brezposelni naši državljani nameščeni v delavnici in kurilnici, drugi pa napredovati in zavzeti tista mesta, ki jih sedaj Nemci po krivici zavzemajo, za kar so Slovenci povsem sposobni. Dokler se ne bo napravilo reda, ne bomo mirovali, ker se zavedamo, da je povsem opravičeno, kar zahtevamo. Idite v Avstrijo in prepričati se boste, če so tam na oddoljnih mestih v državnih službah nameščeni jugoslovanski državljani. Niti med portirji jih ne dobite. Red in to čimprej, to pa zahteva naša javnost! Stran, tlačitelji!

— Zadnji shod stanovanjskih najemnikov je bil sijajno obiskan. Predsednik Mohorko je med drugim grajal stanovanjske najemnike, da se tako malo brigajo za gospodarska vprašanja in se niso v večjem številu udeležili protestnega shoda NSS na Rotovškem trgu.

— O mestnem kopalšču nam piše delavec: Enkratna kopel v mestnem kopalšču v Mariboru stane z masazo in napitnino vred od 23 do 25 Din. Dnevne mezde pa so po 20 do 30 Din, tako, da revni delavec celi dan komaj toliko zasluži, da se lahko po dokončanem dnevnem delu svojega potu očisti. Te cene bi mogoče odgovarjale v mestu, kjer obstoji zares prvovrstno kopalšče s potrebnim komfortom in katerega obiskujejo materijelno močnejši sloji; ne odgovarja pa Mariboru, kjer si morajo obiskovalci kar 10 do 12 po številu položiti obkole eden vrh drugega, kajti onih 9 od pamtveka stoječih kabin bi odgovarjalo mogoče Hočam, nikakor pa ne mestu s trideset tisoč prebivalci. A še je mestna kopalška uprava tako hudomušna, da označi na svojih listih to kopalšče za prvovrstno. Apeliramo na g. župana in gg. občinske svetnike, da ukredujejo potrebno, da se znižajo cene v mestnem parnem kopalšču, da se bodo mogli istega tudi revni sloji vsaj za silo posluževati. Če delavski župan g. Grčar za to ni imel smisla, ni treba, da gre tudi sedanja koalicija po isti poti.

Celje.

— Oficijski tajnik Celjske krajeve organizacije ima v kratkem položiti važen stanovski izpit, nakar bode potem posle zopet prevzel od svojega sedanjega namestnika. Želimo tovarišu najboljšega uspeha in upamo, da pojde potem po teh premaganih težkočah s podvojenimi močmi in energijo na delo, pri čemer ga bodemo po svojih močeh vsi radi vselej in povsod podpirali.

— Preselil se je iz Celja bivši predsednik krajeve organizacije dr. R. Dobovšek in vstopil kot odvetniški koncipient v pisarno odvetnika g. dr. Ivana Dimnik v Krškem

Zagorje.

Izobraževalno društvo »Bratstvo« v Zagorju ob Savi priredi v nedeljo dne 20. septembra t. l. veliko veselico v kavarni Müller ob 7. uri zvečer. Za mnogobrojni obisk se priporoča — Odbor.

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

— Pred nastavevalcem. Kot bi treni je poveje izvršeno. Potem pa čuje trgovec par njemu nerazumljivih besed. Očaja, v katero je bila zavna njegova glava, mu je sedaj z bliskovito naglico odzvela z glavo; občutca elektricna razsvetljava prestrašenemu trgovcu skoro jemlje vid. Zadržan se ozira okrog sebe. Mesto v roparskem briogu, kot je John Noldan pričakoval, vidi, da se nanaja v sicer ne veliki, zato pa tembolj razkosno opremljeni sobi, katere strop ima obliko krogle. Pod nogami je cut lahke streljaje in ropot, ki dozdevno izvira iz stroja, ki je v polnem pogonu. Toda vse to opazuje prestrašeni trgovec le par sekund. Liki okamenel gleda na visoko orjasko postavbo moža, ki stoji pred njim z obrazom, zakritim z masko iz črne žametnine. Mimogrede opazi tudi, da stoji poleg njega nekaj mož v mornarski obleki, iz katerih resnih obrazov je čitati precejšnjo drznost.

John Noldan se je sedaj naenkrat iztrezil, vendar živi še v misli, da je vsesкупaj le izrodek njegove bujne domišljije. Toda ni mu treba dolgo čakati, da se prepriča, da je vse gola resnica.

»Vi ste torej John Noldan!« Trgovec je naravno presenečen. Odkod ga pozna ta zagonetni človek? Morda je vsesкупaj le surova šala?

Vendar moralno tako propali človek kaj kmalu premaga prvo presenečenje. Drzno pozove nepoznanega mu moža na odgovor rekoč:

»Kako si upate me na tako zahrtni način napasti in me semkaj priversti? Ali ne veste, kak zločin ste s tem zakrivali? Ali nimate nobene slutnje, da stojim pred vami najuglednejši liverpoolski trgovec? Svoje dejanje boste še bridko obžalovali!«

Mož s krinko nič ne odvrne, le svoje oči upre v lopova tako žgoče in uničujoče, da le ta ni v stanu vzdržati njegovega pogleda. Toda v svoji besnosti, katero še povišja prekomerno zavžito vino, zopet nadaljuje.

»Zahtevam, da me takoj odpelujete v mojo hišo, sicer se seznanite s policijo!«

Gozen smeh mu žadoni po ušesih kot odgovor na njegovo zahtevo. To pa seveda trgovca še bolj razkači. V svoji besnosti nameni svoje korake proti zagonetnemu možu, pri čemer ima seveda občutek, da mu okoli domala onemogočujejo kretanje.

»Takoj me razvežite, take predznosti še nisem doživel!«

Skipajoč z zobmi poskuša oprstiti se okovov, vendar zaman. — Tedaj pa naenkrat stopi pred njega mož s krinko.

»Ne trdite se, John Noldan, teh okovov ne morem razvezati in — — —«

»Prepovedujem vam tak nagovor,« zakriči trgovec ves iz sebe, »kako si upate me tako nagovoriti!«

Tajinstveni mož zgane desnico kot da namerava lopova udariti, vendar se obvlada.

»Tak lopov kot ste vi, me sploh ne more razžaliti, zato me vaša besnost pušča povsem hladnega. Kazni za vaša brezštevila hudodelstva vendarle ne utečete.«

»Norec!« zaškriplje trgovec med zobmi, uverjen, da je padel v roke na umu bolnemu človeku.

Toda tudi sedaj ostane mož s krinko do cela miren.

»John Noldan,« izpregovori s tako strašnim glasom, da se lopov nehote zgrozi. »John Noldan,« vaši prokleti zločini so končno našli svojega maščevalca.«

»Kaj — kaj — —«

Vi ste svojo soprogo, ki je prava podoba angelja, na kar najbolj nesramen način trpinčili, revico celo pretepali, vi ste premoženje obžalovanja vredne žene na sramoten način zapraveli, in še več, vi ste nesrečnico prisilili, da podpiše listino, ki naj ji odvzame njeno zadnjo dobro čast!

Trgovec debelo bulji vanj. Ni si na jasnem, da-li sanja — ali je pri zvesti — ali pa je vse skupaj le gola domišljija njegovih razgretih živcev?

»Nesrečnica je podpisala listino,« nadaljuje mož s krinko, »in to je storila, da reši svojega ljubljene brata, zadnjo svojo oporo.«

John Noldan stoji kot okamenel. Ali je ta zagonetni mož vsegaveden?

»Sedaj molčite, kajpak — vi strmite, da za vse vem, toda nisem še pri kraju, jaz vem še več!«

Trgovec se izvije sikačič glas iz ust.

»Jaz vem,« nadaljuje mož s krinko, da ste le zato tako nesramno ravnali s svojo soprogo, ker ste ža vse njeno premoženje zapraveli. Sedaj ste se odločili, da poročite drugo ženo. — Gospodična Collin se zove vaša sedanja žrtev, deklica, kateri je bila narava precej mačehovsko naklonjena, ki pa je podedovala večmilijonsko premoženje, Kajneda, John Noldan, kako zelo bi vam prav prišlo, če bi mogli razpolagati s premoženjem svoje druge žene? — Ampak tega ne boste dosegli, topot vam je izpodleleto, podla duša!«

Se enkrat prične zvezani trgovec groziti z njemu lastno drznostjo.

»Varujte se javne oblasti. V ječi boste še bridko obžalovali svoje žaljive besede!«

Znova odmeva tisti čuden smeh.

»Svoje vragje nacite ste prav modro izvedli, John Noldan, tako izborno ste ravnali, da sem celo jaz nekaj trenutkov dvomil o vaši krivdi, ter smatral, da nosi vaša žena, plemenita trpinka, sama vso krivdo. Toda kaj kmalu sem uvidel svojo zmotu in sedaj naj doleti zaslužena kazen pravega krivca.«

To doni zopet tako mirko, tako malo dobro obetajoče, da se John Noldan nehote stresa. Kljub temu pa ostane še nadalje zakrknjen.

»Vašim grožnjam se morem le smejati. Ze jutri jutraj me bodo iskali in me tudi našli, potem pa gorje vam!«

»Ni je sile na svetu, ki bi vas tukaj našla.«

»Kje pa se nahajam?«

»Pod morsko gladino!«

Trgovec je sedaj prepričan, da je padel v roke brezumnega človeka, pod morsko gladino da se nahaja — naravnost smrt. Le človek, ki ni pri pravi pameti, more tako govoriti.

»Bile, zakličite mož s krinko.

Eden mož stopi naprej.

»Razveži mu desno roko in ga pelji k pisalni mizi!«

Z bliskovito naglico je ukaz izvršen. John Noldan sedi, še predno se tega pravzaprav zave, pri pisalni mizi, zraven njega pa stoji mož s krinko, ki mu stiska pero v desnico.

»Pišite, kar vam bom narekoval,« ukaže z osornim glasom.

»Ne — ne,« kriči ujeti trgovec v svoji razkačenosti, »tega ne storim — tako nasilje je naravnost nečuvno!«

John Noldan hoče še naprej govoriti, toda mož s krinko da možu, katerega je malo prej nagovoril z imenom Bill, znamenje, katero je le-ta prav dobro razumel. Naenkrat zapazi John Noldan na vratu nekam čuden občutek in ko zasuje glavo, vidi prestrašen ostro bodalec, ki je nalahko zapiceno v njegovo kožo. V strahu se mu ježe lasje. Sedaj ga navda smrten strah.

»Pomoč — pomoč!« kriči »umor — umor!«

»Pišite!« odmeva znova grozen glas, »sicer — — —«

Brez vsakega obotavljanja prime sedaj John Noldan za pero ter tresoč se po vsem životu škili na blesteče bodalec.

»Torej — nadpis.«

Dragi Howard!

Pridite nemudoma v Pristaniško ulico štev. ... Tam čakam na Vas.

Mnogo važnega Vam imam povedati. Brata moje žene so menda videli v Liverpoolu in jaz le radi tega ne pridem domov, ker sem zvedel, da se najbrže skriva v tej vili.

Pridite takoj, ko prejmete to pismo, da me za nekaj časa nadomestite v prežanju po upeglam Fredu.

Vaš John Noldan.

S tresoč roko je napisal trgovec te vrstice. Skoro okamenel je od strmenja in strahu kajti bodalo je še vedno zapiceno, četudi le lahko, v njegov vrat. Ali ve ta zagoneten mož res za vse? Odkod je za ime njegovega brata? —

Jugoslovanski kreditni zavod

v Ljubljani, Marijin trg štev. 8

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter, jih obrestuje najugodnejše. Vezane vloge obrestuje po dogovoru. — Proti dobremu poroštvu daje osebnih, trgovskih in obrtnih, zlasti pa kredite na kratek rok.

Žarnice

„Tungsram“

so najboljšie!

Pozor, krojači, šivilje, nešivilje! Kaj ti koristi kraj brez pouka? Z natančnim poukom, preizkušeno po vsakem modelu ga dobiš na željo ekspresno po pošti v KROJNI ŠOLI, koncesionirani od ministrstva za trgovino in obrt. Ljubljana, Židovska ul. 5. Vsak mesec tečaji za krojače, šivilje in nešivilje.

Damski beli filc kločki, kakor tudi v vseh modnih barvah v veliki zalogi in po nizkih cenah pri Minki Horvat modistki LJUBLJANA, Stari trg 21

Priporočamo trdko Josip Petelinc Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika za vodo. Najcenejši nakup nogavic, žepnih robcev, brisalk, kloba, belega in ružavega platna, šifona, kravata, raznih gumbov, žlic, vilic, sprehajalnih palic, nahrbtnikov, potrebščin za šivilje, krojače, Solingen škarij za prikrivanje in za obrezovanje trt. NA VELIKO IN MALO.

govega knjigovodje? Nova misel mu šine v glavo. Morda je pa mož s krinko zavrnjen častilec gospodične Collin, ki se hoče sedaj nad njim maščevati? Mogoče je pač to.

Mož s krinko vzame sedaj pismo ter ponovno prečita njegovo vsebino. Zadovoljen priklama, vendar pa je moral skrivoma dati svojemu drugu nek migljaj, kajli desnica, katero je imel trgovec sedaj prosto, je naenkrat zopet zvezana.

Mož s krinko vtakne pismo v ovoj ter ga preda enemu svojih molčečih tovarišev.

»Na, to pismo izroči knjigovodji in sicer še danes. Ker še ni pozno, se bo nahajal še v pisarni, zlasti še, ker mu je ta-le mož obljubil, da mu še danes pove rezultat svoje snovitve pri gospodični Collin, zato se le požurite!«

Sedaj se mož s krinko še enkrat obrne k trgovcu. »Danes ste dobili od gospodične Collin pritrdilno izjavo, tudi to mi je znano. Saj ste se v pijanosti v klubu bahali, da kmalu postanete mož grde deklice. Ampak nekoliko prežgadoljate se veseliti svoje zmage in pozabili na — mene, ki sem vas dal opazovati, uvidevši kaj kmalu, na kako nesramen način ste uničili plemenito in požrtvovalno ženo!«

»Molčite,« zaškriplje trgovec, ki komaj še obvladuje svoje čute.

»Da, kaj kmalu boš molčal,« mrmra grozni mož s tihim glasom, »molčal za vedno!«

»Pustite me na prosto,« kriči John Noldan.

Mož s krinko da znamenje. Močne pesti zgrabijo lopova in ga kljub obupnemu upiranju vlečejo k vratom.

»Morilec — banditi!« kriči trgovec iz vsega grla.

(Dálje prih.)

zdravje daje mmoč KOLINSKA CIKORIJA okus izdatnost lepobano

Odgovorni urednik: Franjo Rupnik. Tiska tiskarna M. Hrovatin v Ljubljani. Izdaja konzorej »Nove Pravde«.

Vse pisalne, risalne in šolske potrebšćine doblite najceneje v papirni trgovini

Miroslav Bivic Ljubljana

Sv. Petra cesta 29.

Lastna knjigovoznica. Velika zaloga šolskih zvezkov, map, in blokov.

Najboljši šivalni stroji so edino Josip Petelinc znamke „Gritzner“ in „Adler“ Večletno jamstvo. Delavnica za popravilo strojev. Pouk v vezenju brezplačen. Ljubljana blizu Prešernovega spomenika za vodo.